

ZÁKON

ze dne .....,

**kterým se mění zákon č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích, ve znění pozdějších předpisů,
a zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně
některých dalších zákonů (tiskový zákon), ve znění pozdějších předpisů**

Parlament se usnesl na zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna zákona o neperiodických publikacích

Čl. I

Zákon č. 37/1995 Sb. o neperiodických publikacích ve znění zákona č. 320/2002 Sb. a zákona č. 142/2012 Sb., se mění takto:

1. V § 3 odst. 1 písmeno d) zní:

„d) jeden regionální povinný výtisk Městské knihovně v Praze nebo místně příslušné krajské knihovně podle sídla vydavatele.“

2. V § 3 se za odstavec 2 vkládá nový odstavec 3, který včetně poznámky pod čarou č. 9 zní:

„(3) Kopii neperiodické publikace v elektronické podobě (dále jen „elektronická kopie“) odevzdá vydavatel prostřednictvím datové zprávy⁹⁾ Univerzitě Karlově v Praze, a to bez prodlení na její vyžádání, které bylo vydavateli doručeno nejdříve jeden rok a nejpozději dva roky od vydání publikace. Vyžádání jednomu vydavateli nelze podat častěji než dvakrát za kalendářní rok, možnost vyžádání hromadného se tím nevylučuje. Vydavateli za odevzdání elektronické kopie náleží od Univerzity Karlovy v Praze protiplnění ve výši obvyklé ceny jednoho výtisku této publikace. Univerzita Karlova v Praze užije elektronickou kopii pouze pro potřeby projektu Českého národního korpusu.

---

⁹⁾ § 2 písm. d) zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, ve znění pozdějších předpisů.“

Dosavadní odstavec 3 se označuje jako odstavec 4.

3. V § 5 odst. 3 se za slova „povinné výtisky“ se vkládají slova „nebo elektronickou kopii“.

ČÁST DRUHÁ

Změna tiskového zákona

Čl. II

Zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon), ve znění zákona č. 302/2000 Sb., zákona č. 320/2002 Sb.,

zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb. a zákona č. 142/2012 Sb., se mění takto:

1. V nadpisu § 9 se doplňují slova „ **a elektronická kopie**“.

2. V § 9 se doplňuje odstavec 6, který včetně poznámky pod čarou č. 10 zní:

„(6) Kopii vydání periodického tisku v elektronické podobě (dále jen „elektronická kopie“) je vydavatel povinen bezplatně a na svůj náklad odevzdat prostřednictvím datové zprávy¹⁰⁾ Univerzitě Karlově v Praze, a to bez prodlení na její vyžádání, které bylo vydavateli doručeno nejpozději do jednoho roku od vydání tisku. Vyžádání jednomu vydavateli nelze podat častěji než dvakrát za kalendářní rok, možnost vyžádání hromadného se tím nevylučuje. Univerzita Karlova v Praze užije elektronickou kopii pouze pro potřeby projektu Českého národního korpusu.

---

¹⁰⁾ § 2 písm. d) zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, ve znění pozdějších předpisů.“

2. V § 17 odst. 1 se na konci textu písmene b) doplňují slova: „nebo odevzdat elektronickou kopii § 9 odst. 6“.

3. V § 17 odst. 3 se slova „§ 9 odst. 1 a 5“ nahrazují slovy „§ 9 odst. 1, 5 a 6“.

ČÁST TŘETÍ

ÚČINNOST

Čl. III

Tento zákon nabývá účinnosti prvním dnem třetího kalendářního měsíce následujícího po jeho vyhlášení.

Důvodová zpráva – část obecná

Účelem návrhu je uzákonit povinnost vydavatelů periodického i neperiodického tisku poskytnout jeho elektronickou kopii pro projekt Univerzity Karlovy v Praze Český národní korpus.

Dále zpřesňuje znění zákona o neperiodických publikacích v oblasti povinných výtisků. Jeho současné znění lze vykládat tak, že pražští vydavatelé mají zasílat kopie jak Městské knihovně v Praze, tak „*místně příslušné krajské knihovně podle sídla vydavatele*“. Nové znění jasně uvádí, že pražský vydavatel krajskou knihovnu obesílat nemusí.

Český národní korpus (ČNK) je dlouholetý akademický projekt, na kterém od roku 1994 pracuje Ústav Českého národního korpusu (ÚČNK), vědecké pracoviště Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. ÚČNK je unikátní tým, že se intenzivně zabývá tvorbou, vytěžováním a bezplatným zpřístupňováním rozsáhlých jazykových korpusů češtiny, a byl proto zařazen do projektu Velkých infrastruktur pro vědu a výzkum MŠMT. **Jde o jednu z mála oblastí humanitních věd, v níž se Česká republika řadí mezi světovou špičku** – ve světovém srovnání existuje jen málo obsáhlejších národních korpusů a ČNK patří nejen z hlediska rozsahu, ale i z hlediska kvality zpracování mezi nejlepší z nich. Slouží především pro potřeby vědy, výzkumu a výuky, není využíván ke komerčním účelům a negeneruje žádný finanční zisk.

Jazykový korpus je elektronický soubor textů, databáze obsahující jak korpusy současného jazyka, tak i starší češtiny, různé žánry (beletrii, odbornou literaturu a publicistiku), a navíc i korpusy mluvené češtiny. V současnosti čítá databáze již více než jednu a půl miliardy slov. Kromě korpusů jednojazyčných, českých vytváří ČNK i paralelní korpus InterCorp, který zahrnuje texty ve více než dvaceti evropských jazycích po větách zarovnané s češtinou, a představuje tak cenný nástroj např. pro překladatele. Korpusy obecně umožňují nový přístup především v lingvistice; slouží však také veřejnosti a jako **zdroj dat pro řadu dalších oborů od literární vědy přes historii, psychologii a sociologii až po moderní infromatické obory zabývající se počítačovým zpracováním přirozeného jazyka (strojový překlad, rozpoznávání mluvené řeči atd.) a reprezentující aplikovaný výzkum**.

Primární využití korpusů však představují jazykovědné aplikace. Dnes je už naprosto nemyslitelné vytvářet moderní slovník (ať už slovník výkladový – jednojazyčný, nebo překladový) srovnatelný se světovou lexikografickou produkcí na jiné datové základně, než je korpus. Obdobná situace je v případě mluvnic, protože pouze korpusy jsou schopné podávat nezkrácený obraz o jazykové realitě dneška (příp. různých historických etap). Korpus tak využívají lingvisté ve všech hlavních jazykovědných oblastech, bez práce s korpusem se neobejde jakýkoli větší empiricky založený výzkum jazyka (ÚČNK spolupracuje s drtivou většinou jazykovědných výzkumných center v republice počínaje AV ČR, a jednotlivými bohemistickými pracovišti na univerzitách konče).

Samostatným rozvíjejícím se odvětvím využití korpusů je činnost pedagogická – národní **korpusy slouží pro tvorbu učebnic a didaktiku jazyka**. Umožňují vytvářet příručky (jak pro žáky základních a středních škol, tak pro nerodilé mluvčí jakéhokoli věku), které respektují skutečný stav jazyka a hierarchizují jazykovou látku s ohledem na to, jak jsou jednotlivé jazykové jevy obtížné a frekventované v běžném užití. **Korpusy v této funkci hrají podstatnou roli v šíření národní kultury a propagace češtiny ve světovém kontextu**.

Vedle toho se **ÚČNK spolu s vyučujícími a studenty oboru Čeština v komunikaci neslyšících podílí na tvorbě korpusu DEAF**. Jde o korpus textů českých neslyšících, který umožní empirický výzkum dosud jen zcela okrajově popsané češtiny neslyšících. Tento výzkum mj. vyústí ve zkvalitnění výuky češtiny ve školách pro žáky s vadami sluchu a neslyšící. Ke zpřístupnění daného korpusu dojde v horizontu tří let, již tři roky jsou pro něj sbírány podklady. Dále ÚČNK technicky zajišťuje žákovský korpus českých nerodilých mluvčích (korpus CzeSL - Czech as Second Language), jehož prostřednictvím nově zpřístupňuje přepisy školních písemných prací romských žáků z oblastí ohrožených sociálním

vyločením.

Kromě uživatelů z řad vědců je korpus hojně využíván jazykovými profesionály (redaktory, překladateli, autory) i laickou veřejností. Korpus je schopen těmto uživatelům poskytnout přesné a aktuální odpovědi na otázky, jak se jazykový prostředek užívá, v jakém kontextu se typicky vyskytuje, v jakých typech textů se uplatňuje apod. Kromě tradičního způsobu studia jazyka pomocí tzv. konkordancí byl nově zpřístupněn i webový nástroj SyD (<http://syd.korpus.cz>), který nabízí uživatelsky velmi příjemné a jednoduché rozhraní vhodné pro každého, kdo si chce ověřit postavení více variant téhož výrazu či porovnat užívání určitých slov v čase. Uživatelé se tak mohou dozvědět, v jakých textech je běžnější *filosofie* a v jakých se častěji píše *filozofie*, jestli je běžnější *ačkoli* nebo *ačkoliv*, jaký je historický vývoj variant *už* a *již* nebo jak se vyvíjí tvar 2. pádu *třech* versus *tří* apod.

Jako základní referenční zdroj informací o jazyce je korpus jednak svébytným kulturním statkem, ale také jedinečnou službou veřejnosti (projekt v současnosti registruje v průměru přes 1100 uživatelských dotazů na různé jazykové jevy denně).

Jazykový korpus jako referenční databáze textů z určité doby (ČNK systematicky a detailně mapuje češtinu od 90. let 20. století) slouží zároveň k preservačním účelům. **Vzhledem ke svému rozsahu a pečlivému výběru textů je zrcadlem bohatosti a pestrosti národního jazyka, a slouží tedy jako svého druhu archívní záznam vypovídající nejen o jazyku dnešní doby, ale také o společnosti, kultuře i politice.**

Situaci ČNK lze srovnat i s Národní knihovnou: můžeme říci, že úkolem Národní knihovny (a dalších příjemců povinných výtisků tištěných publikací) je mapovat tištěnou kulturu. Vedle toho cílem projektu Českého národního korpusu je mapovat jazykový vývoj češtiny v celé zemi. Využití jazykových dat je analogické i Českému statistickému úřadu, z jehož údajů o společnosti a ekonomice čerpají nejen jednotlivci, ale i výzkumné týmy.

Vše je zdarma přístupné široké veřejnosti, podmínkou je pouze registrace každého uživatele, jejíž nedílnou součástí je závazek použít přístup k ČNK výhradně pro studijní, výzkumné, pedagogické a podobné nekomerční účely. **Při práci s korpusem je navíc vždy přístupný pouze omezený kontext vyhledaného výrazu, a je tak zajištěno, aby ho nebylo možné snadno zneužít a extrahovat z něj původní publikace.** Publikace zařazená do ČNK tedy v důsledku způsobu svého použití de facto pozbývá atributů autorského díla a umožňuje především výzkum kvantitativních charakteristik jazyka.

Proč ÚČNK usiluje o zahrnutí práva žádat o kopii publikace v elektronické podobě do zákona? V dnešní době není snadné získat nové přírůstky do databáze, navíc v takové šíři, aby pokrývaly celou škálu textů, jež česky vycházejí. Zdaleka ne všichni vydavatelé si uvědomují, že texty zveřejněné v korpusech ČNK jsou určeny pouze pro vědu a výzkum, a mnohdy odmítají své publikace ÚČNK poskytnout. Právo na *elektronickou* rozmnoženinu by usnadnilo výběr i samotné zpracování textů pro užití v korpusech a umožnilo by reprezentativní výběr vzorků. Domníváme se, že náklady na poskytnutí elektronické rozmnoženiny díla na požádání jsou zanedbatelné, a že zakotvení Univerzity Karlovy v Praze jako instituce s právem na elektronickou kopii bude přínosem pro celou společnost.

Srovnání s povinným výtiskem. Povinný výtisk poskytuje každý vydavatel, v relativně krátké lhůtě ode dne vydání, v tištěných exemplářích, několika příjemcům a týká se celé jeho produkce. Naproti tomu elektronické kopie konkrétních publikací od vybraných vydavatelů budou poskytovány pouze na vyžádání a elektronicky. **Finanční i organizační dopad poskytování elektronické kopie na vydavatele periodického a neperiodického tisku je tedy nesrovnatelně nižší než v případě povinného výtisku. Za poskytnutí elektronické kopie podle zákona o neperiodických publikacích bude navíc vydavatelům poskytnuta náhrada.**

Návrh kromě povinnosti zasílat elektronickou kopii Univerzitě Karlově v Praze obsahuje i technickou změnu současného znění §3 odst. 1 zákona o neperiodických publikacích, jejímž cílem je vyhnout se

do budoucna interpretačním a aplikačním nejasnostem tohoto ustanovení. Tato úprava byla zpracována na základě informací získaných od Svazu českých knihkupců a nakladatelů a vyjasňuje právní situaci pro početnou skupinu jeho členů sídlících v Praze.

Jaká je situace v jiných zemích? Na Slovensku je od roku 2009 v platnosti novela zákona č. 212/1997 „o povinných výtlačkoch periodických publikácií, neperiodických publikácií a rozmnoženín audiovizuálnych diel“, která se týká odevzdávání povinného výtisku v elektronické formě, byla-li publikace v této podobě vydána, Jazykovědnému ústavu Ľudovíta Štúra Slovenské akademie věd (JÚLŠ SAV). Cílem této novely je zajištění elektronických textů pro Slovenský národní korpus, který je součástí JÚLŠ SAV. **Na Slovensku tedy analogická povinnost vzniká automaticky, nikoli na požádání, a týká se všech periodických i neperiodických publikací vydaných v elektronické podobě.**

Jak bude v případě schválení novely vypadat celý proces poskytování elektronických kopií? Ředitel ÚČNK jako pověřený zástupce rektorátu Univerzity Karlovy v Praze osloví jednou až dvakrát ročně vybrané vydavatele se žádostí o poskytnutí elektronických kopií konkrétních titulů tak, aby vybrané tituly tvořily reprezentativní vzorek současného psaného jazyka. Předání elektronických kopií bude možné buď pomocí zabezpečené webové aplikace, e-mailem, případně poštou na CD či jiném nosiči, a to podle volby vydavatele. Za poskytnutí kopie podle zákona o neperiodických publikacích bude vydavateli poskytnuta náhrada. Elektronické kopie budou dále zpracovány do interního formátu a opatřeny na několika úrovních lingvistickou anotací, která výrazně zvyšuje možnosti dalšího odborného využití takto získaných dat. Celý proces zpracování textů je zabezpečen proti zneužití, včetně smluvního vázání pověřených pracovníků, kteří jediní mají k textům přístup. **Za celých 18 let existence ÚČNK není registrován žádný únik textu ani jiná stížnost ze strany autorů nebo vydavatelů.**

Návrh nemá žádné dopady na státní rozpočet, rozpočty krajů a obcí. Univerzita Karlova a Ústav Českého národního korpusu se při projednávání návrhu zavázaly hradit protiplnění za kopii neperiodické publikace ze svých vnitřních zdrojů a nežádat pro tyto účely navýšení dotací ze státního rozpočtu.

Návrh je v souladu s mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy, jimiž je Česká republika vázána, s Ústavou a s ústavním pořádkem České republiky.

Důvodová zpráva – část zvláštní

K části první čl. I - Změna zákona č. 37/1995 Sb. o neperiodických publikacích

K bodu 1

Jedná se o změnu, jejímž cílem je vyhnout se do budoucna interpretačním a aplikačním nejasnostem tohoto ustanovení, kdy dosud nebylo z gramatické interpretace normy zřejmé, zda vydavatel posílá kopii pouze jedné místní knihovně či jedné místní knihovně a zároveň knihovně pražské. Do budoucna by tak mělo být zřejmé, že se jedná pouze o jednu kopii.

K bodu 2

Uzákoňuje se povinnost vydavatele odevzdat Univerzitě Karlově kopii vydané publikace v elektronické podobě, jejíž užití je vázáno výhradně na potřeby projektu Českého národního korpusu, a to za náhradu ve formě ceny obvyklé. Tou se rozumí průměrná cena, za kterou vydavatel kopii obvykle prodává do distribuce.

Žádost o kopii nebude možno podat před uplynutím jednoho roku a po uplynutí dvou let od vydání publikace. S cílem co nejnižší administrativy vydavatelů se frekvence vyžádání si kopie omezuje na dvě vyžádání ročně, přičemž se připouští možnost, že předmětem jednotlivého vyžádání bude více publikací (hromadné vyžádání).

K bodu 3

Elektronická kopie se zařazuje vedle povinných výtisků do ustanovení týkajícího se pravomoci Krajského úřadu ukládat pokutu v případě porušení povinnosti odevzdat výtisk (kopii).

K části první čl. II - Změna zákona č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů

K bodu 1

Legislativně technická úprava v nadpisu § 9 v souvislosti s nově navrženou právní úpravou.

K bodu 2

Uzákoňuje se povinnost vydavatele odevzdat Univerzitě Karlově kopii vydání v elektronické podobě, jejíž užití je vázáno výhradně na potřeby projektu Českého národního korpusu, a to bezplatně. S cílem co nejnižší administrativy vydavatelů se frekvence vyžádání si kopie omezuje na dvě vyžádání ročně, přičemž se připouští možnost, že předmětem jednotlivého vyžádání bude více vydání (hromadné vyžádání).

K bodům 3 a 4

Elektronická kopie se zařazuje vedle povinných výtisků do ustanovení týkajícího se pravomoci Krajského úřadu ukládat pokutu v případě porušení povinnosti odevzdat výtisk (kopii).

K části třetí čl. III – Účinnost

Stanoví se, aby zákon nabyl účinnosti prvním dnem třetího kalendářního měsíce následujícího po jeho vyhlášení.

V Praze dne 14. 5. 2013

Viktor Paggio, v. r.

Jaroslava Wenigerová, v. r.

Dagmar Navrátilová, v. r.

Miroslava Němcová, v. r.

Ivan Ohlídal, v. r.

Vítězslav Jandák, v. r.